

[Fiskeriministeren.]

hvortil vi ellers ikke ville have kunnet eksportere, hvis vi havde stået uden denne lovgivning. Med hensyn til de almindelige synspunkter om, at en sådan lovgivning altid vil have en tendens til at blive vedvarende, kan jeg sige, at den dag, der i ministeriet og også inden for erhvervet skulle være ønske om, at denne lov ikke skal gælde mere, skal det ikke møde nogen modstand fra min side.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Johs. E. Larsen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om støtte til nybygning af fiskerfartøjer m. v.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 13, fremsættelsen i tidenden sp. 24).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den under punkt 6 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om oprettelse af et kreditinstitut for fiskerierhvervet.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 11, fremsættelsen i tidenden sp. 25).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Johs. E. Larsen: Også lovforslaget om støtte til nybygning af fiskerfartøjer er en videreførelse af en bestående lovgivning, der er af betydelig værdi for fiskerierhvervet. Ved lovens behandling i fjor pegede jeg på den betydning, det har med hensyn til fangstmuligheder og konkurrenceevne, at fiskerflåden moderniseres ved bygning af større kuttere og ved installation af nye tekniske anlæg.

Disse spørgsmål er fortsat meget aktuelle, men de kræver betydelige investeringer, som det under den stedfundne prisudvikling og de stramme vilkår på pengemarkedet vil være vanskeligt for mange at foretage, såfremt denne støttelovgivning ikke fortsætter. Loven foreslås derfor forlænget for de tre kommende finansår, således at der hvert år stilles 2 mill. kr. til rådighed til udlån, hvilket jeg finder er en nødvendig foranstaltning. Et andet spørgsmål er, om 2 mill. kr. kan siges at være nok til at dække det behov, der utvivlsomt er.

Jeg hilser med tilfredshed, at den nydannelse, der fandt sted i fjor, og hvorefter der også kan ydes lån til ombygning og modernisering af ældre fiskerfartøjer, er bibeholdt i det foreliggende lovforslag. Jeg er dog ikke klar over, i hvor stort et omfang denne bestemmelse er blevet benyttet, men jeg går ud fra, at det er et spørgsmål, som kan blive nærmere belyst under den kommende udvalgsbehandling.

Som et led i bestræbelserne for at tilvejebringe større finansieringsmuligheder for fiskerierhvervet foreslås det beløb, som fiskeribanken i henhold til loven om oprettelse af et kreditinstitut for fiskerierhvervet kan udlåne med sikkerhed i fartøjer, forhøjet fra 20 mill. kr. til 30 mill. kr., og dette spørgsmål må som det foregående ses på baggrund af den udbygning og modernisering af fiskerflåden, som finder sted, fordi udviklingen kræver anskaffelse af større kuttere til det søgående fiskeri. Der må derfor gives fiskeribanken større mulighed for at finansiere fiskerierhvervets nyan-skaffelser.

Jeg skal med disse få bemærkninger på mit partis vegne anbefale de to lovforslag, vi her behandler, til velvillig behandling og vedtagelse.

Gideon: Jeg vil først tillade mig at gøre nogle bemærkninger til det lovforslag, som den foregående ærede taler sluttede med at omtale. Det kan ikke nægtes, at lovforslaget om forhøjelse af udlånsgrænsen for fiskeribanken kommer som noget af en overraskelse, og jeg vil også antage, at den højtærede finansminister vil kunne forstå det. Det er jo mindre end et år siden, nemlig ved lov af 21. december 1955, at

[Gideon.]

udlånsgrænsen blev forhøjet med 5 mill. kr., og man måtte da, synes jeg, have grund til at tro, at denne forhøjelse ville dække lånebehovet i hvert fald nogle år ud i fremtiden.

Dette har altså vist sig at være en forkert opfattelse, og nu møder den højtærede fiskeriminister frem med et forslag om at sætte udlånsgrænsen yderligere op med 10 mill. kr. til 30 mill. kr., altså en fordobling af udlånsgrænsen i forhold til, hvad den var før loven af 1955. Den højtærede minister har øjensynlig villet helgardere sig denne gang. Ministeren henviser til, at maksimumsbeløbet på de 20 mill. kr. allerede er nået; ganske vist andrager restgælden af de ydede lån pr. 31. juli 1956 kun 13,5 mill. kr., men det oplyses, at banken allerede har givet tilsagn om lån på tilsammen ca. 6 mill. kr., og at der fra kvalificerede ansøgere ligger ansøgninger om lån til henved 2 mill. kr.; dermed er man altså nået op over udlånsgrænsen.

Som argumenter for de nye forhøjelser anføres de samme grunde, som blev anført til støtte for den forrige: dels den almindelige prisstigning, vi er inde i, dels den stigende efterspørgsel efter lån og endelig, at udviklingen, således som den foregående ærede ordfører også nævnte det, går i retning af bygning af stedse større kuttere, og det oplyses, at denne udvikling er fortsat endda i forøget tempo, således at der væsentlig hurtigere end ventet er lagt beslag på de øgede udlånsmidler. Jeg ved ikke, om denne, som det altså må antages, uforudselige udvikling har gjort sig lige stærkt gældende på alle områder, men at den har været gældende for prisudviklingen, ved vi jo alle, idet den ulykkelige inflationsbevægelse, vi er inde i, vitterlig har været fortsat i det år, der er gået, og altså efter den højtærede ministers opfattelse endda i forøget tempo.

Som jeg allerede fremhævede under forhandlingerne om den forrige forhøjelse, havde vi helst set, at denne udlånsvirksomhed kunne foregå ad privat vej — såfremt en sådan mulighed forelå — nemlig gennem en særlig kreditforening for fiskerierhvervet. Denne mulighed blev da også undersøgt under udvalgsbehandlingen dengang, men, som det også fremgik af udvalgets betænkning, førte de oplysninger, vi fik, og de indgående drøftelser, vi dengang

havde, til, at det fra alle sider måtte erkendes, at der ikke forelå nogen mulighed for at realisere denne tanke. Jeg skal ikke nu komme nærmere ind på de særlige vanskeligheder, der var forbundet med oprettelse af en sådan kreditforening, men kun nævne den korte afdragstid, som gælder — og også må gælde — ved disse lån, og det særlige risikomoment, der er på dette område som følge af de forskellige former for søpanteret i fartøjer, som kan opstå.

Derfor har man altså kun den hidtil eksisterende finansieringsform at falde tilbage på, såfremt man da har den opfattelse, at fiskerierhvervet trænger til og fortjener denne særlige støtte, og at dette er tilfældet, er det for mig ingen tvivl om. For det første må det erkendes, at fiskerierhvervet sikkert gennemgående er det erhverv, der har vanskeligst ved i tilstrækkeligt omfang at blive finansieret på sædvanlig måde, gennem banker og sparekasser; dernæst er der ingen tvivl om, at den udlånsvirksomhed, der gennem fiskeribanken har været formidlet siden dens oprettelse i 1932, i væsentlig grad har haft sin andel i den beundringsværdige udvikling, vi har været vidne til inden for fiskerierhvervet. Dertil kommer, at der ikke i denne form for støtte ligger nogen som helst form for tilskud fra det offentlige side, idet låntagerne selv fuldt ud forrenter og afdrager lånene, og der kræves en væsentlig økonomisk indsats fra de pågældende selv. Det er altså en udpræget hjælp til selvhjælp, der her er tale om, noget, som vi fra vor side altid har tillagt overordentlig stor betydning. Vi vil derfor også nu tilsige dette lovforslag om en forøgelse af udlånsmulighederne velvillig behandling.

Der er dog forskellige spørgsmål, som det vil være rimeligt at få nærmere oplysning om, f. eks. hvorledes og på hvilke vilkår de 5 mill. kr., som udlånsgrænsen sidst blev forhøjet med, er tilvejebragt, og hvorledes de midler, der må skaffes til veje, såfremt dette lovforslag bliver ophøjet til lov, agtes tilvejebragt, samt størrelsen af de terminsafdrag, der forventes at indgå i den nærmeste tid. Jeg har naturligvis ikke tænkt mig, at det højtærede fiskeriminister skulle give oplysning herom på nuværende tidspunkt — det er spørgsmål, som vi kan undersøge i det udvalg, der bliver nedsat.

[Gideon.]

Forslag til lov om støtte til nybygning af fiskerfartøjer m. v., der væsentlig drejer sig om ydelse af sekundære prioriteter i fiskerfartøjer, går som også nævnt ud på, at der hvert år i de kommende 3 finansår stilles 2 mill. kr. til disposition for udlån af statskassen til forskellige foranstaltninger: til nybygning af fiskerfartøjer, til udskiftning af motoranlæg, til installation af tekniske anlæg og, i særlige tilfælde, til ombygning og modernisering af ældre fartøjer. Villkårene for ydelse af de pågældende lån er i hovedsagen de samme som efter den nugældende lov, hvorefter der i indeværende finansår og i de to foregående finansår ligeledes er stillet 2 mill. kr. til disposition hvert år, dog således, at renten er blevet ændret fra 5 pct. om året til 6 pct.

Denne lovgivning supplerer altså i nogen grad den lånevirkksomhed, som foregår gennem fiskeribanken, og må det erkendes, at der er grund for det offentlige til at yde fiskerierhvervet støtte, når det drejer sig om prioritetslån, må det naturligvis også — vel endda i højere grad — erkendes, at der er trang til det, når det drejer sig om andre lån, fordi det altid er vanskeligere at skaffe sig sådanne lån, hvortil der kræves kaution eller anden sikkerhed; vi ved jo, at det, ikke mindst under de nuværende forhold, er vanskeligt at skaffe kaution.

Når jeg ved første behandling forrige gang gav udtryk for visse betænkeligheder ved den forhøjelse, der dengang fandt sted, skyldes det altså ikke, at vi ikke gerne vil være med til at yde fiskerierhvervet denne i virkeligheden beskedne støtte — det har vi altid været villige til; den eneste anledning til eventuelt at nære betænkelighed er den økonomiske baggrund, som vi ved enhver lejlighed, hvor det drejer sig om krav til staten, desværre må tage hensyn til; og denne baggrund er jo desværre ikke blevet lysere i det siden da forløbne år. Der er dog forskel på de to låneformer. Udlån gennem fiskeribanken sker på en

sådan måde, at der ikke derved bæres nyt ved til inflationens bål, idet banken selv låner de penge, som den igen låner ud; lånevirkksomheden hviler således i sig selv, idet fiskeribankens optagelse af lån og dens ydelse af udlån skal svare til hinanden. Anderledes er forholdet imidlertid efter denne lov, hvor det er statskassen som sådan, der låner pengene ud, så der finder en udpumpning af ny købekraft sted — selv om det naturligvis må erkendes, at det kun er i et begrænset omfang. Det ville derfor tiltale os mere, om midlerne til disse udlån kunne tilvejebringes på en anden måde, og det ligger da i og for sig snublende nær at tænke på, om man ikke simpelt hen kunne lade fiskeribanken overtage også denne udlånsvirksomhed. Hvorfor skal vi mon i det hele taget have disse to forskellige former for udlån? Så vidt jeg ved, er afdragsvilkårene efter de to love så nogenlunde ens, og når der nu foreslås en forhøjelse af udlånsrenten til 6 pct., stiller forrentningen af lån efter de to låneformer sig jo i alt væsentligt ens, og hvorfor skulle de ikke også være det? Men hvorfor så ikke lade fiskeribanken formidle alle lån til fiskerierhvervet?

Det synes at være både naturligt og ligetil, og en sådan ordning må da formentlig både forenkle og billiggøre administrationen. Det er jo så meget mere naturligt, som fiskeribanken ved siden af de 30 mill. kr., som det drejer sig om efter det lovforslag, jeg først omtalte, jo ifølge lovens § 6 B har hjemmel til indtil et beløb af 5 mill. kr. at yde, og faktisk yder, andre lån, hvor den fornødne sikkerhedsstillelse foruden gennem pant også kan ske ved kaution og på anden måde, således ved solidarisk hæftelse.

Jeg synes derfor, der kunne være grund til nærmere at undersøge, om der i det hele taget er nogen grund til, at vi har disse to forskellige låneformer. Det er muligt, at der på dette område er hensyn at tage, som jeg ikke har haft for øje, men det kan vi jo undersøge i det kommende udvalg og se, om der ikke er mulighed for at komme den

[Gideon.]

vej ud. Jeg håber, den højtærede fiskeriminister vil være positivt indstillet i hvert tilfælde til en undersøgelse af denne tanke. Dermed skal jeg på mit partis vegne tilsige også dette lovforslag en velvillig behandling.

Bruun de Neergaard: Lovforslagene om ændring i loven om oprettelse af et kreditinstitut for fiskerierhvervet og om støtte til nybygning af fiskerfartøjer m. v. går begge ud på at imødekomme et nærmere angivet lånebehov inden for fiskerierhvervet.

Når man, som vi, lever i en tid med kreditstramning, kan det være vanskeligt at sondre mellem et kreditbehov forårsaget af denne kreditstramning, der jo netop er tilsigtet efter den førte politik, og et kreditbehov forårsaget af andre årsager. Det er vel i almindelighed rigtigt, at fiskeriet som erhverv har finansieringsvanskeligheder, som andre erhverv ikke har i så udstrakt grad, og er dette tilfældet, må samfundsmagten træde til og forsøge at afbøde disse særlige vanskeligheder i det omfang, erhvervet ikke selv magter det.

I bemærkningerne til forslaget om ændringer i loven om oprettelse af et kreditinstitut for fiskerierhvervet er også nævnt den vanskelighed, at de normale pengeinstitutter vanskeligt kan bedømme et fiskerfartøj som sikkerhedsobjekt. Man kunne vel også hertil føje, at panthaverne i skibe efter de gældende retsregler ikke opnår den samme betryggende retsstilling som f. eks. panthavere i fast ejendom. Jeg tænker her først og fremmest på, at tinglyst pant i ikke-registrerede skibe er løsøre pant, og at registreret pant i registreringspligtige skibe ikke opnår den samme sikkerhed som pant i fast ejendom på grund af de særlige søpantretigheder. Den bebudede ændring af skibsregistreringsloven, hvorved registreringsgrænsen agtes nedsat fra 20 brutto registertons til 5 brutto registertons, vil efter min mening i høj grad medvirke til at forbedre sikkerheden for långivere med pant i de fiskerfartøjer, der netop er af en sådan størrelse, at de ligger imellem disse to grænser. Der er vel grund til at overveje, om man ikke ad anden vej vil kunne forbedre sikkerheden for panthaverne, således at det derved skulle blive lettere for fiskerne at opnå kredit.

Den første vanskelighed, vanskeligheden med at bedømme et skib som sikkerhedsobjekt, i forbindelse med det store behov for lån, der er en følge af fiskeriets udvikling fra at være kystfiskeri med både af ringe værdi til at være havfiskeri med både af meget stor værdi, aktualiserer på ny spørgsmålet om oprettelse af særlige kreditinstitutioner for fiskerierhvervet. Her må staten efter min mening medvirke til at skabe de fornødne rammer, men det forekommer mig, at fiskerierhvervet som sådant selv skulle have mulighed for — ligesom andre erhverv, f. eks. landbruget, har kunnet gøre det — at oprette de fornødne private, af staten uafhængige kreditinstitutioner. Dette spørgsmål har jo tit været fremme og var også fremme, før man i 1932 gik den mellemvej at oprette fiskeribanken, der er et statsadministreret kreditinstitut med statsgaranti for de af banken til udlån optagne lån. Dengang gav man op, vel væsentligst på grund af de eksisterende økonomiske forhold, men efter den store udvikling, der er sket inden for fiskeriet siden da, og efter den højkonjunkturperiode, vi har gennemlevet, kan der vel nu være grund til at tage hele dette spørgsmål op til undersøgelse igen. Vi må fra konservativ side anse en positiv løsning af hele dette spørgsmål for meget påtrængende, og indtil en sådan løsning kan findes, foretrækker vi statens indirekte medvirken gennem fiskeribankens virksomhed fremfor direkte statslån, som vi både ud fra et principielt og et øjeblikkeligt finansielt synspunkt må sætte os imod.

Forslaget om udvidelse af maksimumsbeløbet for fiskeribankens udlån vil vi se velvilligt på, men det vil være en forudsætning for os, at banken låner sine penge i det åbne marked, således som det også er sket i de sidste år, og således at der ikke til finansiering af bankens udlån anvendes statsmidler. Jeg vil gerne have den højtærede ministers udtalelse herom her i salen og vil gerne i udvalget have oplyst — ligesom det ærede medlem hr. Gideon — hvorledes udlånene er blevet finansieret, siden vi fik oplysningerne sidste år.

Lovforslaget om støtte til nybygning af fiskerfartøjer m. v. er en videreførelse af tidligere lovgivning, hvorefter der i en lang årrække til dette formål er ydet direkte statslån. Inden jeg skal tage stilling til dette

[Bruun de Neergaard.]

lovforslag, skal jeg kort omtale den forhistorie, denne lovgivning har.

I 1932 oprettede man som sagt fiskeribanken, og den blev vel væsentlig oprettet for at undgå at yde en række direkte statslån til fiskeriformål, som hidtil havde været ydet. I 1941 indførtes en låne- og tilskudslov om støtte til nybygning af fiskerfartøjer m. v. Denne lovgivning var ligesom de da gennemførte reparationslove begrundet i beskæftigelsesmæssige hensyn og i hensynet til, at det efter den indtrådte betydelige prisstigning ville være vanskeligt for en fisker at forrente og amortisere den store byggesum for en kutter, hvis man igen kom tilbage til 1939-priserne. Midlerne, der som sagt blev givet dels som tilskud og dels som lån, blev udredet af beskæftigelsesfonden.

Det var altså ganske klart en ekstraordinær lovgivning, men ikke desto mindre er den fortsat næsten hvert finansår indtil nu bortset fra de år, hvor der blev ydet Marshallhjælp. Ganske vist faldt tilskuddet bort i 1949, rentefrihed for en del af beløbet er også bortfaldet, og renten er efterhånden ved de forskellige love forhøjet fra 4 pct. til 5 pct. og nu ved det forslag, vi behandler i dag, til 6 pct.

Spørgsmålet er nu, om der stadig er grund til at opretholde denne ekstraordinære lovgivning, og i bekræftende fald, om der ikke findes andre og eventuelt bedre veje til at imødekomme et eventuelt berettiget lånebehov. At der i en kreditstrammingsperiode er øget efterspørgsel efter disse lån, synes jo ikke mærkeligt, og det berettiger ikke til en fortsættelse af lovgivningen og dermed til en begunstigelse af dette erhverv fremfor andre erhverv. De ekstraordinære grunde til lovgivningens indførelse er jo for længst ophørt. Ifølge fiskeriberetningen fra 1955 har fiskeriet såvel vægtmæssigt som værdimæssigt i 1955 haft den største årlige fremgang siden 1943 — 412 mill. kg er der fisket i 1955 mod 352 mill. kg i 1954, og værdien deraf er 251 mill. kr. i 1955 mod 221 mill. kr. i 1954 — ligesom gennemsnitsbruttoindtægten for en erhvervsfisker, der i 1953 var 12 839 kr., i 1954 steg til 13 616 kr. og i 1955 til 15 553 kr. Vi står således over for et erhverv i god fremgang, og det er der kun grund til at glæde sig over, men selve

denne udvikling synes ikke at berettige til en særlig støtte fra staten. Vi står midt i en periode, hvor man fra alle sider råber på en nedsættelse af statens forbrug, og her er vel netop et af de områder, hvor en sådan nedsættelse kan finde sted.

Det forekommer i øvrigt mig ligesom det ærede medlem hr. Gideon irrationelt at opretholde de to former for långivning, nemlig dels gennem fiskeribanken og dels gennem fiskeriministeriet. Formålet med de to långivningsformer er jo stort set sammenfaldende, og ofte er det vel sådan, at fiskeribanken yder førstprioriteten og ministeriet yder andenprioriteten. Der finder altså på en måde en art dobbeltbehandling sted. Såfremt der findes berettigede lånebehov ud over, hvad der i dag kan imødekommes gennem fiskeribanken, og således trang til en permanent lovgivning, anser vi det for at være den rigtige og mest rationelle vej at foreslå de dertil fornødne ændringer i fiskeribankens udlånsregler og spare den udlånsadministration, der nu finder sted i fiskeriministeriet.

Det konservative folkeparti kan ikke medvirke til gennemførelse af lovforslaget om støtte til nybygning af fiskerfartøjer m. v., men vi vil gerne i udvalget medvirke til en drøftelse af problemerne og eventuelt medvirke til at udbygge mulighederne for långivning gennem fiskeribanken.

A. C. Normann: Jeg vil gerne først gøre et par bemærkninger til lovforslaget om kreditinstituttet for fiskerierhvervet.

Når nu den højtærede fiskeriminister anmoder om folketingets tilladelse til at forhøje fiskeribankens maksimale lånebeløb fra 20 mill. kr. til 30 mill. kr., tror jeg i modsætning til det ærede medlem hr. Gideon, at dette vist kun er, hvad en del af os ventede, da vi sidste år forhøjede beløbet fra 15 mill. kr. til 20 mill. kr. Jeg tror, at den opfattelse i hvert fald hos en del af os gjorde sig gældende, at under hensyn til det vældige pres, der var på banken, var de 5 mill. kr., forhøjelsen dengang androg, allerede for lidt på det tidspunkt. Det kunne forudses af dem, som følger med i fiskerierhvervets forhold, at med den ekspansion, som erhvervet heldigvis nu er inde i, i forbindelse med de stærkt forhøjede omkostninger til driftsmateriel ville der kræves

[A. C. Normann.]

større lån og bedre muligheder for finansiering. Man kan så spørge, om vi ved at gennemføre det foreliggende lovforslag nærmer os en tilstand, hvor vi favoriserer fiskerierhvervet med hensyn til kreditmuligheder i forhold til andre erhverv. Den konservative ordfører, det ærede medlem hr. Bruun de Neergaard, beskæftigede sig med dette spørgsmål, ligesom det også blev rejst sidste år. Jeg for min del mener, at det uden videre kan besvares benægtende. Fiskeriet har i denne henseende i en lang, lang årrække været den forsømte part og er altså kommet bagefter i forhold til andre erhvervsgrupper.

Jeg forstår i øvrigt ikke rigtigt det synspunkt, den ærede konservative ordfører anlægger, når han skelner så stærkt imellem det kreditbehov, der er opstået som følge af selve kreditstramningen, og det, om jeg så må sige, mere naturlige kreditbehov, som erhvervets egne forhold naturliggør. Jeg tror, det er rigtigt, og det har vel nok gennemgående tidligere været erkendt af partierne herinde, at det kan være rimeligt også på områder, hvor man skønner at det er kreditstramningen, der har skærpet kreditbehovet, at lempe kreditbestemmelserne over for enkelte grupper, hvor det har den størst mulige produktive virkning, og derved bidrage til at lede den forhåndenværende, for tiden for lille, kreditmasse hen til de områder, hvor den gør størst nytte. Jeg finder altså ikke den skelnen rimelig, som det ærede medlem hr. Bruun de Neergaard gjorde gældende.

Jeg kunne ønske lidt mere klarhed, end lovforslagets bemærkninger giver, bl. a. med hensyn til, hvilke lånekilder banken har anvendt, når den har udstedt sine obligationer eller gældsbeviser. Jeg er således ikke rigtig klar over, om det offentlige har været med i kredittens tilvejebringelse på anden måde end gennem statens garanti. Jeg vil også gerne have at vide, om man stadig har kunnet begrænse tabene til den beskedne størrelse, de havde i fjor. Jeg har indtryk af, at vi kan glæde os over, at fiskeribanken har administreret loven forsigtigt og fornuftigt; jeg håber altså meget, at der vil blive flertal for lovforslaget i tinget.

Jeg havde sidste år lejlighed til over for

folketinget at redegøre for det danske fiskeris særlige finansierings- og ejendomsforhold med de mange selvstændige mindre ejere i modsætning til systemet med de store rederier, som man har det i en række andre lande. Jeg tror, det er en meget lykkelig tilstand for erhvervets udøvere, som vi bør sætte en ære i at søge bevaret, og hertil giver de to lovforslag, vi i dag har til behandling, et godt bidrag, praktisk taget uden udgift for samfundet, men til stor fortjeneste både for samfundet og for fiskerne. Derfor kan jeg sige, at det radikale venstre gerne vil medvirke til vedtagelse af såvel dette lovforslag som lovforslaget vedrørende støtte til nybygning af fiskerfartøjer, som jeg gerne vil gøre et par bemærkninger om.

Det radikale venstre havde et særligt medansvar for forbedringen sidste år af loven om støtte til nybygning af fiskerfartøjer, og vi kan også med glæde gå ind for at forlænge denne lovgivning for en ny periode. Den har utvivlsomt gjort megen gavn under den udvikling, fiskerierhvervet er inde i. Jeg finder det rigtigt, at man ikke nøjes med at give lån til nybygninger, selv om udvidelse af flåden også set fra et nationaløkonomisk synspunkt er meget nyttig, men at man også holder en udvej åben for at yde en håndsrekning fortrinsvis til de mindre fiskere, vel nok i stor udstrækning til indlandsfarvandenens fiskere, til modernisering af de ældre fartøjer.

Renten forhøjes nu fra 5 til 6 pct., hvilket vel i og for sig må siges at være en ret betydelig forhøjelse, men den bliver formentlig ikke afgørende for låntagerne. Vi har jo i en lang periode kunnet glæde os over, at fiskeriets forhold har været relativt gode, og selv om renten forhøjes til 6 pct., er den stadig under markedsrenten, og hovedsagen er formentlig for de fleste låntagere, at der overhovedet åbnes mulighed for, at en rentabel finansiering kan gennemføres.

Jeg skal i øvrigt vedrørende dette lovforslag henvise til de bemærkninger, jeg på det radikale venstres vegne gjorde ved det tilsvarende lovforslags behandling i afvigte samling; men jeg har lyst til at knytte en enkelt bemærkning til den tanke, som det ærede medlem hr. Gideon udkastede, og som støttedes af den konser-

[A. C. Normann.]

vatte ordfører, det ærede medlem hr. Bruun de Neergaard, om at lade de lån, som staten her stiller til rådighed, gå ind under fiskeribankens ordning. Det må jo så være hensigten, at man vil være fri for at yde statslån i fremtiden, men at disse lån nu skal tilvejebringes på det private lånemarked.

Hvis jeg sådan uden varsel skulle udtale mig om sagen — jeg må naturligvis først og fremmest tage forbehold med hensyn til det radikale venstres standpunkt — forekommer det mig umiddelbart, at der må melde sig forskellige vanskeligheder ved en nærmere undersøgelse af dette forslags konsekvenser. Dels er bankens udlån jo i modsætning til statens lån førsteprioritetslån og altså i virkeligheden at betragte som en slags realkredit. Så vidt jeg kender til bankens administration, foregår den på samme måde som en kreditforenings, det vil sige, at man ikke i nævneværdig grad tager individuelle hensyn, når man behandler de enkelte låneansøgninger, medens derimod statens lån ydes mod sekundært pant og efter en undersøgelse af den enkelte ansøgers forhold. Dertil kommer, at denne sidste gode og smidige ordning administreres af erhvervets egne folk, hvad vi i alt fald i vort parti lægger uhyre megen vægt på. Så vidt jeg kan skønne, har der da heller ikke været rejst nogen kritik af den måde, hvorpå fiskerierhvervet har administreret statens udlån, der jo administreres af erhvervet selv, men naturligvis under ansvar over for staten.

Disse bemærkninger er ikke at opfatte anderledes, end at vi naturligvis gerne vil være med til at undersøge i udvalget, om der findes en udvej som antydnet af de to ærede medlemmer; men jeg må sige, at det er med stærk reservation, jeg vil gå ind i overvejelserne.

Jeg vil endelig sige til det ærede medlem hr. Bruun de Neergaard, at jeg synes ikke, det er rigtigt at påberåbe sig den økonomiske situation og de sædvanlige hensyn til den økonomiske situation, når de konservative nu skal motivere, at de i år ligesom i fjor, men i modsætning til årene forinden, ikke vil være med til at vedtage lovforslaget om støtte til nybygninger,

altså de 2 mill. kr. i statslån om året, som det drejer sig om. Der er jo her tale om en finansiering med forholdsvis meget betydelig produktiv virkning, større end tilfældet er på mange, mange andre områder, hvor de konservative selv har opretholdt støtte i deres regeringstid og, så vidt jeg da erindrer, ofte har været med til at tale for. Det var jo i virkeligheden sidste år kun 1 mill. kr., der var os imellem, det var, så vidt jeg erindrer, forhøjelsen, det konservative folkeparti ikke ville være med til sidste år, da ændringen jo gik ud på en forhøjelse til 2 mill. kr. Dette lille beløb vil både gavne erhvervet og eksporten, og det må her erindres, at fiskerierhvervet hjemfører meget store valutabeløb i forhold til forbruget af udenlandske varer. Så vidt jeg ved, er der større afstand mellem de beløb, fiskeriet hjemtager, og dets eget vareforbrug, end tilfældet er i de fleste andre erhverv.

Sidste år udtalte det konservative partis ordfører, at partiet ville vente et års tid med at gå ind for denne låneordning, og dette års tid ville de bruge til overvejelser og se, hvordan udviklingen blev. Det år er nu gået, og jeg havde håbet, at det konservative folkeparti i mellemtiden havde indset, at det i fjor bar sig forkert ad over for fiskeriet, og at dets meditationer i det forløbne års tid havde givet til resultat, at det nu alligevel bekvemmede sig til at gå med til at yde de 2 mill. kr.

Det ærede medlem hr. Bruun de Neergaard peger som støtte for sin opfattelse her i dag også på de bedre forhold for fiskerierhvervet: den totale indfiskning er større, eksporten er større, den enkelte fiskers fortjeneste er større. Det er alt sammen rigtigt. Men samtidig må man erindre, at den rationalisering, fiskerierhvervet er inde i, og som vil muliggøre, at det meget hastige fremskridt, der er sket i dette erhverv, kan fortsætte, og som er en betingelse for, at man overhovedet vil kunne optage konkurrencen med andre lande, er meget dyr, idet den forudsætter meget betydelige anlægsudgifter. Netop den omstændighed, at der er så gode konjunkturer for erhvervet, må ud fra et almindeligt forretnings synspunkt tale stærkt for, at man sætter ind for at udnytte disse

[A. C. Normann.]

muligheder. Jeg tror, at man roligt kan gøre det ud fra nationaløkonomiske synspunkter.

Jeg beklager meget, at det konservative folkeparti har taget den stilling ikke at ville være med til at gennemføre det sidstnævnte lovforslag.

Lynnerup Nielsen: Det første af de lovforslag, vi her har til behandling, forslag til lov om støtte til nybygning af fiskerfartøjer m. v., hvorefter der i en 3-årig periode hvert år vil kunne ydes 2 mill. kr., viderefører en ordning, der jo i den 3-årige periode, som er gået, har vist sig at være meget nyttig, en lovgivning, som vore fiskere har gjort flottigt brug af. Man har haft kvalificerede ansøgere til disse lån, og der er gjort hel og fuld brug af de midler, som har været stillet til rådighed.

Det står også mit parti klart, at de vanskeligheder, der er forbundet med anskaffelsen af nye fiskerfartøjer eller udskiftning af ældre motoranlæg og alt andet teknisk materiel, der skal bruges i vor fiskerflåde, med hele den prisudvikling, der har været, og med den rige udvikling, vort fiskerierhverv er inde i i denne periode, er så betydelig, at det må forudsættes, at der her skal bruges større og større midler. Det har i hvert fald vist sig, at der har været run på de 6 mill. kr., der var stillet til rådighed i den tidligere 3 års periode, og det er faktisk et spørgsmål, om de 6 mill. kr., som lovforslaget her tilsigter at yde, i grunden er nok. Tillige er lånemarkedet jo på grund af rentestramningen vanskeligt.

En lovgivning som den, der her er tale om, bør absolut fortsættes. Noget andet er, som jeg nævnte, om det beløb, der her er tale om, ikke ligger i underkanten af, hvad der ville være ønskeligt; det må vel være af den største betydning, at fiskerflåden med både, motorer og tekniske anlæg er i en så god og forsvarlig stand, at fiskerierhvervet kan hævde sig. Endvidere må erhvervets udøvere sikres på den bedst mulige måde, og det sker bedst ved, at fiskerflåden har den rigtige udrustning, bl. a. stilles der krav om større både.

For de lån, der her er tale om, gælder det, at afviklingsperioden er kortere, end tilfældet er for lån til mange andre erhverv,

men det er vel også sådan, at slitagen fremkommer hurtigere her; derfor er det naturligt, at afviklingsperioden er kortere.

Jeg har naturligvis bemærket, at renten for lånene er hævet fra 5 til 6 pct., således at renten omtrent er ført op til almindelig markedsrente. Men det er også min opfattelse, at fiskerierhvervet i og for sig ikke ønsker tilskud, men blot ønsker lånemuligheder, ikke mindst i en periode som den, vi gennemlever nu, hvor det er vanskeligt at låne penge og måske særlig vanskeligt for dette erhverv; derfor er det naturligt, at renten ligger i nærheden af den almindelige markedsrente.

Mit parti har altså ingen betænkeligheder ved at tiltræde lovforslaget om støtte til nybygning af fiskerfartøjer, og vi vil gerne medvirke til en velvillig behandling af det her i tinget.

Hvad angår lovforslaget om ændringer i loven om et kreditinstitut for fiskerierhvervet, kan jeg sige, at vi finder det naturligt, at det maksimumsbeløb, som fiskeribanken kan udlåne, forhøjes, idet der foreligger ansøgninger om så store lånebeløb, at maksimumsbeløbet på 20 mill. kr. allerede nu er nået; det fremgår både af ministerens fremsættelsestale og af de udførlige bemærkninger, der ledsager lovforslaget. Vi vil derfor gerne give tilslutning til dette lovforslag, idet vi kan gå ind for, at maksimumsgrænsen for udlån fra fiskeribanken hæves fra de nuværende 20 mill. kr. til 30 mill. kr.

Søren Olesen: Med hensyn til lovgivningen om støtte til nybygning af fiskerfartøjer har det jo fra først af været meningen, at det kun skulle være en midlertidig lovgivning; men det viser sig, at når man er kommet ind på statslånsvejen, er den meget vanskelig at komme bort fra igen; det gælder naturligvis ikke alene i dette forhold, men også på mange andre områder. Statslånsvirksomheden begyndte med lånene til husmandsbrug, siden kom der lån til fiskeriet og til boligbyggeri, og særlig det sidste har jo taget et enormt omfang, som man slet ikke havde forudset, dengang man begyndte på det. Det sidste, man er kommet ind på i den retning, er at yde lån til industri og handel i form af de såkaldte Marshalllån, der jo også er en form for statslån, og der er ingen tvivl om, at hvis disse Marshalllån

[Søren Olesen.]

efterhånden hører op, vil der inden for disse erhverv fremkomme ønsker om, at de også skal kunne få statslån. Hvis en række erhverv kan opnå finansiering på denne måde, vil andre erhverv komme med ønsker om en lignende finansiering.

Det siges, at det er vanskeligt at skaffe de sekundære prioriteter i fiskerfartøjerne, og at det er vanskeligt at skaffe den kaution, som kan være nødvendig for de yderste lån; men det gælder også for andre erhverv, bl. a. landbruget, at det i hvert fald i øjeblikket er meget vanskeligt at skaffe de sekundære prioriteter, og det er også vanskeligt at skaffe kaution, når det drejer sig om overtagelse af forretninger eller andre erhvervsgoder. Man må altså sige, at andre erhverv kan være lige så berettigede til den slags lån.

Nu kan man hævde, at det kun er et lille beløb, det drejer sig om her, nemlig 2 mill. kr. om året. Rent principielt tror jeg, at ikke alene lovgivningsmagten, men også erhvervslivet kommer til at gøre sig klart, at de forskellige erhvervsgrene må anstrenge sig mere for selv at klare finansieringen. Der er jo ingen tvivl om, at det med de indtjeningsmuligheder, fiskerierhvervet har i øjeblikket, vil være en let sag for erhvervet, hvis man ville stå sammen, at danne en lånefond, som kunne præstere de 2 mill. kr. om året, indtil lånene begynder at komme ind igen; derefter vil der ikke være brug for så store beløb. Der vil kun blive tale om at skulle yde en meget lille procent ikke blot af omsætningen, men af selve nettofortjeningen, til oprettelse af en sådan lånefond. Jeg tror, at de forskellige erhverv her i landet må gøre sig klart, at de, hvis de i fremtiden vil undgå forøget statsformynderi på mange områder, må frigøre sig økonomisk fra statens långivning og selv gå sammen om at finansiere det erhverv, de tilhører. Det kan gøres, hvis man vil stå sammen.

Det er ganske mærkeligt, at den ene efter den anden af ordførerne her bekræfter, at man skal yde lån, netop fordi det er et erhverv i fremgang, et erhverv med gode indtjeningsmuligheder. Jeg drager nu den modsatte konklusion: at det derfor ikke er nødvendigt at yde statslån til dette byggeri.

Den statsgaranti, der ydes gennem fiskeribanken, dækker meget beskedne beløb, og

der har ikke været gjort brug af den, for så vidt som lånene har været sikre. Kunne man overføre de direkte statslån til fiskeribanken, således at de blev ordnet derigenem, så jeg og mit parti naturligvis hellere dette, og derfor vil vi ikke gå imod en opretholdelse af fiskeribanken og ikke gå imod en udvidelse af dens låneområde. Når et erhverv er i fremgang, er det klart, at de institutioner, som er oprettet specielt med finansiering af dette erhverv for øje, må få brug for større beløb; det gælder alle kreditinstitutionerne. Vi mener, at fiskeribanken har udøvet en god funktion, og kunne man ved at forenkle dens statutter gøre fiskerierhvervet selv interesseret i at støtte denne bank, eventuelt i forbindelse med en lånefond oprettet af fiskerierhvervet, ville jeg anse dette for at være en meget heldigere løsning, end det er fortsat at yde direkte statslån til bygning af fiskerfartøjer.

Fiskeriministeren (Chr. Christiansen): Jeg vil gerne takke de ærede ordførere, der har kunnet give tilslutning til de to foreliggende lovforslag. Jeg forstår, at lovforslagene skal behandles i et udvalg, og der vil derfor dér være grundlag for at føre en indgående forhandling, således at jeg ikke her behøver at gå i enkeltheder. Jeg finder dog anledning til at gøre et par bemærkninger til de ærede ordførere.

Til det ærede medlem hr. Gideon vil jeg sige, at jeg egentlig også havde troet, vi kunne have klaret os med en forhøjelse på 5 mill. kr. til fiskeribanken. Når jeg ikke dengang foreslog mere, var det for at se, om vi ikke kunne nøjes med dette beløb; men det har vist sig, at der har været brug for at yde lån i et omfang, som vi på det tidspunkt ikke kunne forudse. Det ærede medlem stillede det, man kan vel godt sige, gamle spørgsmål, om man ikke kunne løse fiskeriets finansieringsproblem ad privat vej. Det ærede medlem hr. Gideon er sikkert enig med mig i, at det ikke er noget nyt, han her har foreslået. Jeg kan gøre det ærede medlem opmærksom på, at jeg i min første ministertid tumlede uhyre meget med dette spørgsmål for om muligt at finde en bedre og måske mere rationel løsning af hele dette låneproblem. Men det viste sig efterhånden, at vanskelighederne var meget større, end man ved første øjekast skulle tro. Det ærede

[Fiskeriministeren.]

medlem vil sikkert kunne huske fra drøftelserne sidste år — eller var det for to år siden? — at man måtte erkende, at der med hensyn til fiskeriets finansiering var tale om ganske særlige forhold, forhold, som ikke kan sammenlignes med ret mange erhvervs forhold.

Det glædede mig derfor, at det ærede medlem i sin tale pointerede, at fiskerierhvervet fortjener støtte. Jeg vil gerne hertil sige, at det, fiskerierhvervet ønsker, er lånemuligheder, ikke tilskud under en eller anden form. Jeg kan gøre det ærede medlem og det høje ting opmærksom på, at i den periode, hvor staten har ydet lån til finansiering af fiskerfartøjer, nemlig fra 1938-39 og til dato — det drejer sig om et beløb på godt 16 mill. kr. — har der, efter hvad administrationen har oplyst over for mig, faktisk ikke været noget tab at notere. Jeg synes dog, at den ærede konservative ordfører skulle have den oplysning med på vejen, at der her egentlig ikke er tale om andet end finansiering, om penge, som staten uden vanskelighed får tilbage i fuldeste mål.

Om lovforslaget om kreditinstituttet for fiskerierhvervet eller fiskeribanken, som vi jo siger i daglig tale, vil jeg gerne sige, at de 5 mill. kr. er skaffet uden for offentlige midler. I udvalget kan vi jo nærmere komme ind på enkeltheder, og det er, så vidt jeg har forstået, tanken hos bestyrelsen for fiskeribanken at fortsætte ad den linje også med hensyn til de 10 mill. kr., der nu er stillet forslag om.

Naturligvis er der tale om, at staten fortsætter med disse udlån på 2 mill. kr. om året, og så kan man jo bruge mindre pæne udtryk som udpumpning og den slags, men der er heldigvis heroverfor det gode at anføre, at fiskerierhvervet også indpumper temmelig store beløb. Fangstens værdi beløb sig i 1955 til 251 mill. kr., eksporten af fisk og fiskeprodukter løb op til 273 mill. kr., og fordeler vi disse beløb pr. hoved, pr. aktiv fisker, og tager hensyn også til den ringe mængde fremmed valuta, der forbruges af fiskeriet, tror jeg ikke, denne tale om udpumpning har så forfærdelig meget på sig.

Om vi kan finde en anden form for finansiering ved, at fiskeribanken overtager alle lån, tør jeg ikke udtale mig om, og jeg er også lidt i tvivl om, hvorvidt det vil betyde

en forenkling og en billiggørelse, således som det ærede medlem hr. Gideon mente. Naturligvis vil jeg gerne ligesom sidste år være med til at drøfte og undersøge, hvordan tingene ligger, men jeg vil meget nødig være med til — ja, jeg vil hellere sige det med det samme: jeg vil ikke være med til at give fiskeriet en finansiering, der stiller det dårligere, gør vilkårene vanskeligere for erhvervet både sikkerhedsmæssigt og rent menneskeligt.

Jeg vil gerne over for det høje folketing pege på, at fiskerierhvervet har den særtstilling i sammenligning med alle andre erhverv, at hver gang en fisker går ud til sin daglige dont, sætter han direkte livet i pant, og derfor mener jeg, at samfundet er interesseret i, at både redskaber og i det hele taget forholdene om bord på fartøjerne er så gode som muligt for at nedbringe antallet af ulykker mest muligt. Man kan heller ikke sammenligne med lån i fast ejendom, det er alligevel noget ganske andet, og derfor kan jeg ikke se, at det vil være rimeligt at gøre finansieringen af fiskerierhvervet dårligere, end den er. Hvis vi derimod kan lægge den til rette på en anden måde, skal jeg gerne være medvirkende til det, men jeg tvivler meget derom. Jeg har dog nu i nogle år forsøgt at bane vej på forskellige områder og se, om der var noget at gøre, men jeg har måttet give op, for den ordning, vi her har fundet med lån fra fiskeribanken, som er fuldt ud bankmæssige og forretningsmæssige, og med statslån, som er af individuel karakter, hvor fiskernes repræsentanter selv er med i vurderingen, tror jeg alligevel i det lang løb vil være den bedste både for staten og for erhvervet. Men jeg regner altså med, at det ærede medlem hr. Gideon vil være med til i en saglig forhandling at søge at finde en løsning, der ikke stiller fiskerierhvervet dårligere, end det har været indtil denne dato, eller rettere sagt til den 1. april 1957.

Det ærede medlem hr. Bruun de Neergaard har jeg ikke nogen særlig grund til at takke for velvillig modtagelse af de to lovforslag. Der var sådan ind imellem lidt pæne klap til fiskerierhvervet og fiskerne, men når jeg så gjorde op, hvori det ærede medlems tale egentlig bestod, var det nærmest en blank afvisning. Jeg gentager, at der er en meget stor forskel mellem de finansieringsproble-

[Fiskeriministeren.]

mer, der knytter sig til fiskerfartøjer, og dem, der knytter sig til fast ejendom, og der er ingen rimelig grund til at drage nogen sammenligning mellem dem.

Hvad nybygningslånenes historie angår, er det rigtigt, at vi havde nogle tilskudsordninger indtil 1949, og dem var jeg med til at afskaffe; i disse forhandlinger var fiskerierhvervet også draget ind, og vi fik alle disse tilskudsordninger ryddet af vejen, idet dog staten fortsat ville være med til at støtte fiskerierhvervet, således at dets bådmateriel kunne blive så sikkert og så godt som muligt. Det var i 1948-49, vi traf en ordning i så henseende; den føler jeg mig noget tiltrukket af, og jeg føler mig også noget forpligtet over for den.

Det ærede medlem hr. Bruun de Neergaard sagde, at et erhverv i god fremgang er ikke berettiget til støtte fra staten. Nej, men når den støtte, der her er tale om, er af en så spinkel karakter, som tilfældet er, og samtidig dog af så betydelig værdi for erhvervet, kan jeg egentlig ikke forstå, at det konservative folkeparti af principielle grunde og af grunde, som ikke har noget med det foreliggende at gøre, ikke rigtig vil være med. Det forstår jeg ikke, og jeg beklager, hvis det skulle ende med, at det konservative folkeparti springer fra i et lovgivnings-spørgsmål af en så betydningsfuld karakter som dette.

Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Bruun de Neergaard, at når jeg så fritmodigt gennem årene har været med til at prøve på at løse dette finansierings-spørgsmål, er det, fordi jeg ved enhver lejlighed har haft hele fiskerierhvervet med mig; det har støttet mig, ja, det har også stillet forslag, og det har på alle måder været med i de bestræbelser, der her har været tale om. Derfor har jeg også syntes, at der egentlig var god grund til, at alle de demokratiske partier var med til at støtte en udvikling, der kun udkræver så små midler fra statens side, men som betyder så meget for fiskerierhvervets sikkerhed.

Jeg takker det ærede medlem hr. A. C. Normann for de bemærkninger, han gjorde, og som faldt nøje sammen med det, jeg har søgt at give udtryk for. Jeg vil gentage, at tab for staten i direkte forstand har der ikke været, og jeg vil også fremhæve, at i den tid, staten har været med i finansieringen af nybygninger af fiskerfartøjer, har denne finansiering gjort megen gavn. Jeg vil endda gå så vidt at sige, at hele denne lovgivning har betydet ikke så ganske lidt, når vi nu skal se på det resultat, der er nået for dansk fiskeri i de sidste 10-15 år. Jeg er glad for den tilføjelse, lovgivningen fik sidste år, hvorved vi fik lejlighed til også at yde støtte til ombygninger ikke mindst for indvandsfiskere. Der er ligesom ved at komme lidt gang i det; allerede for indværende år vil der være adskillige, som får lån efter den særlige bestemmelse, og det er jeg meget tilfreds med.

Må jeg så sige én ting til, og det er måske i højere grad rettet til det konservative folkeparti end til det ærede medlem hr. A. C. Normann. Det er ikke mere end nogle få dage siden, jeg læste om en bornholmsk fisker — jeg ved ikke, om han var 25 eller 27 år — som er ved at få bygget et fartøj vistnok i Gilleleje; han har tjent de penge, som han nu skal stikke i foretagendet, ved eget fiskeri. Denne unge fisker, som sikkert alle vil give mig ret i må være i besiddelse af meget initiativ og megen foretagsomhed, ville ikke kunne sætte foden på eget dæk, hvis vi ikke havde den finansieringsordning, der nu er gældende, og som jeg har tilladt mig at foreslå skal fortsætte. Selv om fiskeriet har visse gode vilkår, så går det alligevel op og ned — det ved vi, der har med fiskeri at gøre — og derfor betyder den støtte, som der her er åbnet lovgivningsmæssig mulighed for, at de unge fiskere, som gerne vil i vej, kan komme ind i arbejdet. Skal vi fastholde — hvad jeg lægger megen vægt på at vi gør — det danske fiskeris særlige forhold med ejendomsskabet, med partsfiskeriet, må vi fortsætte med den lovgivning, vi nu har haft i adskillige år.

[Fiskeriministeren.]

Jeg regner med, at fiskerierhvervsfolk vil vurdere det ærede medlem hr. Søren Olesens letkøbte betragtninger om, at det er en let sag for erhvervet selv at skabe en lånefond o. s. v.

Jeg anser den udvikling, som har været rådende inden for dansk fiskeri i de sidste 10-15 år, for at være lykkelig både set fra et erhvervsmæssigt og fra et samfundsmæssigt synspunkt, og det er mig meget om at gøre, at de vilkår, som nu er etableret, kan fortsætte; jeg er naturligvis klar til en forhandling, og skulle man i det høje folketing kunne anvise muligheder til en forbedring af de nuværende forhold, vil jeg gerne være med til en overvejelse deraf. Men forringelser vil jeg meget stærkt advare imod.

Gideon: Jeg er ganske enig med den højt-ærede fiskeriminister i, at der ikke er nogen tvivl om, at de lån, som fra fiskeribankens side og fra ministeriets side er stillet til disposition for fiskerierhvervet, har været en stærkt medvirkende årsag til den udvikling, der har fundet sted i de senere år inden for fiskerierhvervet. Jeg gjorde også en tilsvarende bemærkning i mit første indlæg. Jeg er ganske klar over, at det er af uvurderlig betydning for erhvervet, at det har denne mulighed for at skabe en udvidelse af fiskeriet.

Jeg er enig med det ærede medlem hr. Bruun de Neergaard i, at der for loven om støtte til nybygning af fiskerfartøjer var en særlig baggrund i sin tid, men at baggrunden efterhånden er blevet ændret, således at fiskeribanken alene yder førsteprioritetslån i henhold til fiskeribanklovens § 6 A, og at man fra ministeriets side yder andenprioritetslån, således at disse to låneformer supplerer hinanden. Det er altså, om jeg så må sige, blevet en fast ordning, og det er det, der har bevirket, at jeg finder det rimeligt at undersøge, om man ikke kunne få hele ordningen administreret gennem fiskeribanken og stille midlerne til rådighed som udlån fra fiskeribanken. Den finansieringsmåde ville tiltale os mere end den nuværende med en andenprioritet direkte ydet som statslån.

Jeg takker fiskeriministeren for det tilsagn, jeg fik om, at vi i udvalget kan under-

søge dette spørgsmål. Når jeg fremsatte min udtalelse, var det kun som en tanke; jeg ved ikke, om der skulle kunne gøre sig hensyn gældende, som jeg ikke har haft for øje, men som bevirker, at en sådan ordning, som jeg umiddelbart synes er den mest tiltalende, ikke kan gennemføres.

Jeg vil også i denne forbindelse sige, at jeg havde ikke tænkt, at man skulle forringe vilkårene for fiskeriet — det være langt fra mig. Jeg tror, at fiskeriministeren vil erkende, at jeg i det, jeg sagde, også lagde for dagen, at venstre altid har set med overmåde stor sympati på den støtte, som ydes til fiskeriet, fordi dette erhverv er et selvhjulpent erhverv, et erhverv, der, som det er sagt, ikke kommer og beder om støtte og hjælp, men som beder om at få disse midler stillet til rådighed således, at låntagerne selv forrenter og afdrager dem. Det er også af den grund, vi ser med særlig sympati på denne lånevirkksomhed, og så naturligvis fordi vi ser de udmærkede resultater, som erhvervet har at opvise. Jeg erkender, at det er af den allerstørste betydning, at denne udvikling kan fortsætte, og vi fra vor side forstår naturligvis også, at det er af største betydning, at netop et erhverv, der arbejder under så farefulde vilkår som fiskerierhvervet, er i stand til at skaffe sig sådanne både, at risikomomentet bliver det mindst mulige.

Jeg forstod på det ærede medlem hr. A. C. Normann, at han også var villig til at overveje denne tanke, selv om han naturligvis måtte tage forbehold deroverfor; men jeg tror, det ærede medlem tog noget fejl, når han sagde, at fiskeribanken alene giver førsteprioritetslån. Der ydes også, som jeg nævnte i mit forrige indlæg, efter lovens § 6 B sekundære lån, lån, der ydes dels mod pant, dels mod kaution, dels mod anden sikkerhed, f. eks. gennem solidarisk hæftelse. Det var i og for sig det, der bevirkede, at jeg kom ind på den tanke, om man ikke, når man alligevel havde den anden form for udlån gennem fiskeribanken, kunne formidle hele udlånsvirksomheden til dette erhverv gennem fiskeribanken. Som sagt, jeg har ikke i mindste måde tænkt mig, at man derigennem skulle forringe fiskerierhvervets vilkår, men jeg har ment, at det var mere tilfredsstillende, at man fik en mere ens-

[Gideon.]

artet løsning på spørgsmålet, og at man formentlig også kunne gøre administrationen både lettere og billigere ved at få det hele samlet under én hat.

Bruun de Neergaard: Det ærede medlem hr. A. C. Normann kunne ikke forstå, hvorfor jeg anførte, at også kreditstramningen kunne have nogen betydning for det lånebehov, der er i øjeblikket. Det er selvfølgelig vanskeligt at foretage denne sondring, men at den er der, synes jeg må være klart for enhver. Det, at vi i tider, hvor det går godt, skal yde statslån, og i tider, hvor det går dårligt, skal yde statslån, må tilsige, at vi netop i de gode tider tager hensyn til den udvikling, der er sket inden for erhvervet, og giver det lejlighed til selv at klare sine problemer.

Det ærede medlem hr. A. C. Normann omtalte også den fordel, der var ved at have mange selvstændige mindre ejere, således som der er inden for fiskerierhvervet. Ja, det kan jeg fuldt og helt tiltræde, men jeg er bange for, at hvis vi fortsætter en udvikling som denne og hjælper fiskerierhvervet gennem statslån, vil disse mange mindre ejere ikke blive selvstændige, men vil til en vis grad blive afhængige af statens styrelse. Hvis vi derimod får oprettet de kreditinstitutioner, som jeg omtalte i mit første indlæg, eller får lagt hele administrationen ind under den kreditbank, som vi i forvejen har, og som jo har glimrende muligheder for også at tage individuelle hensyn, tror jeg, vi ville komme et skridt videre.

Det er meget betegnende for det ærede medlem hr. A. C. Normann, at han fremhæver, at det er et meget lille beløb, det her drejer sig om. Jeg kunne have lyst til i denne forbindelse at nævne, hvad det ærede medlems partifælle det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard sagde forleden dag; det står i Folketingsstidende sp. 124:

„Vi må meget snart over for offentligheden have klarlagt, om der her i folketinget er en fast vilje til at bruge det økonomiske middel, der hedder nedsettelse af statens forbrug, eller om man har andre veje at anvise. Uklarheden kan ikke fortsætte.“

Jeg har i mit indlæg påvist, at vi gennem fiskeribanken har mulighed for at imødekomme de berettigede lånebehov, der er, og jeg og mit parti mener, at det er galt at fortsætte med at yde statslån i det omfang, vi hidtil har gjort.

Jeg er lidt skuffet over, at den højtærede minister ikke havde nogen tak i posen til mig. Det var ganske klart og utvetydigt, at jeg tilsagde velvillig behandling med hensyn til udvidelsen af fiskeribanken. Mere tydeligt, end jeg har sagt det her, kan det vel ikke være.

Jeg er fuldt vidende om, at der også er hensyn at tage til de unge inden for fiskerierhvervet, men de unges problemer eksisterer jo også inden for alle andre erhverv. Hvis det høje ministerium vil lægge en plan, hvorefter de unge alle vegne kan få en mulighed for at komme i erhverv, så kan vi tale om det, men jeg synes ikke, man kan benytte denne lovgivning til at lave en særstilling for dette erhverv, som jeg har påvist er inde i en rivende udvikling.

Jeg opfordrer altså den højtærede minister til på ny at prøve at få undersøgt spørgsmålet om de selvstændige finansieringsinstitutioner for fiskeriet, for der er stor forskel på forholdene i deflationsperioden i begyndelsen af 1930'erne og den højkonjunkturperiode, vi nu lever i. Vi vil gerne medvirke til at fremskaffe de bedst mulige forhold her, og jeg har erklæret, at vi, hvis der er berettigede lånebehov, vil være med til at forhandle om ændringer i de lånevilkår, der gælder for fiskeribanken. Der skulle herved være mulighed for at yde fiskeriet den samme støtte og de samme betryggende forhold som hidtil.

A. C. Normann: Det ærede medlem hr. Bruun de Neergaard må have misforstået mig, når han nu igen hæfter sig ved spørgsmålet om kreditstramningens betydning for lånebehovet. Jeg har udtrykkelig sagt, at jeg ikke bestrider, at det kan ligge sådan, at selve kreditstramningen har forøget lånebehovet på et bestemt område, naturligvis har den det, det er dens hensigt oven i købet. Men så tilføjede jeg, at det bør ikke være kriteriet, om det lånebehov, der er til stede, delvis er opstået som følge af kreditstramningen eller som følge af, at der er tale om et erhverv i stærk ekspansion. Der vil jo

[A. C. Normann.]

blive, skal vi kalde det et mere naturligt kreditbehov i et erhverv, der er inde i en stærk udvikling, hvor en stærk rationalisering nødvendigøres f. eks. af konkurrenceforhold eller andre forhold. Der er ikke nogen grund til at opstille den skillelinje, når man skal bedømme, om staten skal bidrage til finansiering af et erhvervsområde. Kriteriet må for staten være, hvor de penge, man udlåner, gør mest nytte erhvervsmæssigt, samfundsmæssigt, valutarisk, produktionsmæssigt, og fiskeriets område mener jeg er et område, hvor man virkelig kan påvise en overordentlig stor nyttevirkning af relativt små midler. Jeg tror altså, det ærede medlem skulle opgive denne tankegang med at skelne mellem årsagerne til behovet og meget snarere henvende sin opmærksomhed på, hvad vi får af virkelig nyttevirkning ud af de midler, staten stiller til rådighed.

Jeg er ikke sikker på, at det ærede medlem har opfattet det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard's udtalelse på den rigtige måde. Der er ikke her tale om et statsforbrug; der er tale om en investering. Der er tale om en låneydelse, der forrentes og tilbagebetales. Man må skelne mellem et forbrugsformål og et investeringsformål. Det går jeg ud fra at det ærede medlem vil holde med mig i. Hvorvidt 1 mill. kr. er et lille beløb eller ej, kan man diskutere. Jeg indrømmer, at i mange forbindelser ville jeg synes det var et formidabelt beløb. Men når der er tale om 1 mill. kr. som udlån til fiskeriet, fra hvilket erhverv vi har hentet en eksportværdi på 273 mill. kr., er det måske alligevel temmelig forsvarligt at kalde det et lille beløb. Jeg vil bare pege på, at det ikke er helt ligegyldigt, i hvilken sammenhæng man taler om små og store beløb.

Jeg vil gerne sige til den højtærede fiskeriminister, at jeg er helt enig med ham. Jeg tror heller ikke, at det ærede medlem hr. Søren Olesen er helt klar over fiskeriets forhold, over fordelingen mellem større og mindre virksomheder inden for fiskeriet og deres muligheder for solidaritet om en privat låneordning, når han kan tænke sig, at der sagtens kunne etableres en sådan lånefond. Det står for mig som en temmelig virkelighedsfjern tanke, at den skulle kunne etableres så let, som det ærede medlem synes at

mene. Og så er jeg ganske uenig med det ærede medlem, når han synes, at det ikke er nødvendigt med lån til erhverv, der går godt, men at man bedre kunne gå med til det, hvis det var et stagnerende erhverv. Det er en tankegang, jeg vil advare det ærede medlem mod at forlade sig alt for stærkt på. Det er altid på de progressive områder, det betaler sig at støtte. Det er det også for staten. Det er farligere og meget sjældent nyttigt på områder, der er i stagnation; så skulle man i hvert fald have den opfattelse, at der er tale om forbigående vanskeligheder inden for et erhverv, for ellers bliver der tale om statsstøtte, og statslånevning får en social karakter; og jeg tror, at fiskeriet meget skulle have sig frabedt, at vi opfattede det således, at denne låneordning er etableret som en social foranstaltning over for fiskeriet. Sådan er det ikke. Der er tale om en låneordning baseret på rent rationelle synspunkter på samme måde som lån, der ydes til f. eks. fremme af staldhygiejne eller grundforbedring.

Søren Olesen: Det var ret interessante betragtninger, det ærede medlem hr. A. C. Normann kom ind på, nemlig at man fortrinsvis skulle yde statslån til de erhverv, som er velstillede, og som det går godt for. Det vil altså sige, at vi skal helt bort fra det, som før har været det afgørende, nemlig at det var de mindrebemidlede, man skulle hjælpe i gang. Nu er det altså blevet til, at det er de mest bemidlede, man særlig skal støtte, for dér er der et godt grundlag for, at staten kan få, skal vi sige, en betaling hjem igen i form naturligvis af store skatter; det er det synspunkt, der ligger bagved. Jeg tror ganske roligt, vi kan sige, at det gælder for fiskerierhvervet i dag, at hvis vi skal gøre op, hvad dette erhverv yder til andre erhverv, så bliver der et stort tab for fiskeriets vedkommende. Jeg er ikke i tvivl om, at hvis fiskerne klarede deres egne problemer og de andre gjorde noget tilsvarende, så ville fiskerierhvervet være godt tjent dermed.

Der blev sagt, at det, jeg havde ført frem, var billigt og godtkøbs. Jeg tror dog, at noget af den overstrømmende velvilje, der her lægges for dagen, kan betegnes som godtkøbs. Det er til syvende og sidst hvervenes egne penge, man her jonglerer

[Søren Olesen.]

med. Det er da klart, at staten har ikke noget som helst andet at finansiere med end de midler, den tager fra erhvervslivet. Derfor fremførte jeg den tanke, at det var sundere og klogere for erhvervslivet, hvis det vil undgå forøgede statsindgreb, at de forskellige erhverv prøvede at finansiere sig selv. Den tankegang tror jeg nok kan stå for en nærmere prøvelse. Det er erhvervenes penge, som staten tager og bruger; derfor har erhvervene i den forstand ikke noget at sige tak for, selv om de en gang imellem får et lille statslån; om det er klogt af dem at modtage det, er så noget helt andet.

Den højtærede minister mente, at mine udtalelser nok ville blive vurderet efter fortjeneste. Det må jeg udlægge som en hentydning til, at jeg bor i en fiskerby og har nogle fiskerstemmer; det er antagelig rigtigt, og hvordan de vil stille sig, er jeg ikke bange for at tale med dem om på denne baggrund. De vidste i forvejen, hvordan jeg stiller mig til statsfinansiering. Men at der foruden de saglige argumenter for her at yde statslån tillige er tale om en portion stemmekøbspolitik — ja, det var dejligt at få det oplyst.

Fiskeriministeren (Chr. Christiansen): Jeg finder ikke anledning til at komme ind i en større diskussion med det ærede medlem hr. Søren Olesen. Jeg vil gentage min venlige henstilling til det ærede medlem om at holde nogle sammenkomster med fiskerne i hans område. Det tror jeg ville give ham en god belæring, både om hvad der er fornuftigt og rigtigt og godt, og hvad der betyder noget for den fremtidige udvikling. Jeg tror, det ærede medlem forsømmer adskillige gode lejligheder til at sætte sig i forbindelse med de folk, som har sagligt kendskab til alle disse spørgsmål uden at have al den politik med, som det ærede medlem er gennemsyret af på sit specielle område.

Det ærede medlem hr. Bruun de Neergaard mente, at når fiskerne fik statslån, blev de på en vis måde afhængige af staten. Det er noget nyt. Jeg har ikke i mit arbejde oplevet, at fiskerne på nogen måde har følt sig afhængige, fordi de lånte nogle penge af staten og betalte dem prompte tilbage. At det skulle stille dem i noget af-

hængighedsforhold af staten, tror jeg ikke på. Jeg har læst, at den engelske landbrugs- og fiskeriminister på en fiskerimesse i Grimsby i sommer bebudede, at han ville stille forslag om, at der skulle ydes bidrag til ombygning af visse fiskerfartøjer fra kulfyring til oliefyring. Dér er altså ikke alene tale om lån, men om noget mere end det, nemlig bidrag, og det er en konservativ minister og en konservativ regering, der stiller forslag. Jeg gruer for den afhængighed, der ifølge det ærede medlem hr. Bruun de Neergaards tankegang bliver tale om derovre.

Jeg forstår imidlertid det ærede medlems sidste bemærkninger derhen, at han gerne vil være med til at finde en ordning, og jeg forstår også, at det er meningen, det skal være en ordning, der ikke er dårligere finansielt set end den, der gælder i øjeblikket.

(Kort bemærkning).

A. C. Normann: Det ærede medlem hr. Søren Olesen fortsætter med al den viljestyrke, som er en vendelbo egen, at misforstå mine udtalelser eller i alt fald at nægte at opfatte dem, som jeg vil have dem opfattet. Det ærede medlem kom nu ind på en formodning om, at det, jeg tilsigter med mine bemærkninger om, at man skal støtte de virksomheder, der er inde under sunde og gode forhold, i virkeligheden er at tale de velhavendes sag, og at jeg vil yde støtte til de velhavende virksomheder i modsætning til de små. Denne opfattelse er fuldkommen forkert. Der er her ikke tale om store virksomheder, og jeg havde ikke tænkt mig, at den tanke kunne rejses under en diskussion om støtte til fiskerierhvervet. Der er tale om en lang række små virksomheder, der for de flestes vedkommende er af beskeden størrelse, men som er inde i en sund udvikling og har gode fremtidsmuligheder. Derfor er det rigtigt, hvad jeg siger: at det vil være nyttigt og rimeligt at ofre støtten på dem, for dér har vi grund til at håbe på at det kan nytte noget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Johs. E. Larsen: Jeg foreslår, at lovfor-
slagene henvises til det udvalg, som tinget
har besluttet at nedsætte angående forslag
til lov om ind- og udførsel af fisk.

Uden forhandling eller afstemning
vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

*Første behandling af forslag til lov om op-
findelser vedrørende krigsmateriel.*

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 49,
fremsættelsen i tidenden sp. 28).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Lund Jensen: Da mit partis ordfører, det
ærede medlem hr. Victor Gram, er forhin-
dret i at være til stede, skal jeg gøre nogle
enkelte bemærkninger om det foreliggende
lovforslag.

Forslag til lov om opfindelser ved-
rørende krigsmateriel er en kending fra
sidste år, hvorfor jeg ikke skal gå i enkelt-
heder, men henvise til de udtalelser, mit
partis ordfører fremsatte ved første behand-
ling af det tilsvarende lovforslag i fjor.

Lovforslaget er en konsekvens af Dan-
marks medlemskab af NATO, idet den
danske regering sammen med en række
af de øvrige NATO-landes regeringer har
afsluttet overenskomst med De Forenede
Stater om gensidige forpligtelser til at søge
iværksat foranstaltninger til beskyttelse af
de opfindelser, der måtte foreligge ved-
rørende krigsmateriel.

Allerede ved den første behandling, lov-
forslaget om opfindelser vedrørende krigs-
materiel gennemgik i fjor, blev der af flere
af de ærede ordførere fremført en række
betænkeligheder med hensyn til de indgreb
i den gældende patentlovgivning, som en
gennemførelse af lovforslaget ville medføre.
Disse problemer blev behandlet i det ned-
satte udvalg, hvor der til sagens belysning
blev indsamlet et righoldigt materiale fra
såvel indlandet som udlandet, ligesom
problemerne blev drøftet med en række
interesserede industriforetagender og orga-
nisationer. Desværre lykkedes det ikke
udvalget at tilendebringe sit arbejde inden

folketingsårets slutning. Jeg håber nu, at
det på grundlag af det foreliggende materiale
vil lykkes for det udvalg, som jeg agter
at foreslå nedsat, at nå til enighed om en til-
fredsstillende lovgivning på dette område,
en lovgivning, hvorved vi bliver i stand til
at opfylde vore internationale forpligtelser
og som samtidig tager hensyn til de beret-
tigede private interesser.

Ud fra disse betragtninger kan jeg tilsige
mit partis medvirken til lovforslagets gen-
nemførelse.

From: Mit partis ordfører, det ærede med-
lem frøken Helga Pedersen, kan heller ikke
være til stede, og jeg skal derfor på det
ærede medlems vegne fremsætte et par en-
kelte betragtninger.

Da lovforslaget var til behandling i for-
rige folketingsår, havde vort parti visse
betænkeligheder, og jeg kan sige, at under
den udvalgsbehandling, der fulgte efter, er
disse betænkeligheder ikke blevet mindre.
Da der blev rejst visse yderligere tvivls-
spørgsmål under udvalgsbehandlingen, men-
ner vi, det må give anledning til eftertanke,
og jeg forudsætter da, at der også nu bliver
nedsat et udvalg. Under udvalgsbehandlin-
gen blev der endvidere modtaget en række
oplysninger fra de institutioner og virksom-
heder, der beskæftiger sig med disse ind-
viklede problemer; vi finder, at dette mate-
riale må gennemgås meget nøje, før man
kan tage endelig stilling til selve lovfor-
slaget, og det gælder både rent principielt
såvel som med hensyn til dets endelige
udformning. Jeg har ikke villet undlade at
give udtryk for, at vi stadig nærer disse
betænkeligheder, men jeg skal på mit partis
vegne tilsige vor medvirken til fortsat saglig
og fordomsfri behandling af lovforslaget.

Marie Antoinette von Lowzow: Da mit
partis ordfører i denne sag, det ærede med-
lem hr. Ole Bjørn Kraft, ikke har kunnet
være til stede, skal jeg på partiets vegne
tillade mig at fremkomme med et par
bemærkninger.

Mit parti er klar over, at en lovgivning
om opfindelser vedrørende krigsmateriel må
finde sted, særlig af hensyn til vore udenland-
ske forpligtelser, og vi vil medvirke dertil.
Imidlertid har vi i forrige folketingssamling
haft anledning til at beskæftige os med lov-